List 26. **NOVICE** Tečaj LIV.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 26. junija 1896.

Politiški oddelek.

Nova nemška ljudska stranka.

V Avstriji se je osnovala nova ljudska stranka. V njen krog se bode zbralo vse, kar je nemškonarodnega v Avstriji. Sedaj ta stranka še nima velicega pomena, pri volitvah se pa utegnejo razmere zanjo zboljšati. Zjedinjena levica bode zgubila mnogo mandatov. Večina teh mandatov utegne dobiti nova nemška ljudska stranka, ako jej bode sreča mila.

Nova stranka je protisemitska, kar je že sedaj običajno pri avstrijskih Nemcih. Zabavlja se zoper žide, da se obrača pozornost od drugih napak. Nova stranka v svojem programu pravi naravnost, da si bode prizadevala žide pripraviti ob politične pravice. Seveda to ne bode šlo. Pazili bodo že višji faktorji, da tako jeden del državljanov ne zgubi volilne pravice. Mi sami nismo prijatelji židov, a vendar nismo za to, da bi se proti njim izdali kaki izjemni zakoni. Samo državni zakoni naj se proti židom uporabljajo z isto strogostjo, kakor proti drugim državljanom, kar se pa včasih žal ne zgodi. Žid nam tudi ni nevaren po svoji veri, temveč le kot trgovec in kapitalist. To pa ima javaljne kaj z vero opraviti, z narodnostjo njegovo pa tudi ne. V orijentu žive tudi drugi narodi, ki niso židovske vere in semitske krvi, pa so kot trgovci še bolje navihani in goljufljivi. Omenimo le Armence, Grke in Perze. Mej Armenci pa ni razlike glede tega, so li katoliške ali pa armenske vere. Pa vsaj imamo tudi že v Avstriji kristjane, ki se morejo v tacih stvareh meriti z židi. Treba je ostrih zakonov proti oderuštvu in velicemu kapitalizmu sploh, ne pa izjemnih zakonov proti židovstvu.

Nova ljudska stranka je pa vzela v svoj program točko, da naj se Avstrija vedno bolj zbližuje z Nemčijo. Tej stranki ni dovolj, da je Nemčija v zvezi z Avstrijo, temveč hoče, da bi se ta zveza nekako uzakonila in razširila. Pred vsem hoče, da bi se napravilo skupno carinsko ozemlje, potem bi polagoma že še kake druge stvari skupne postale, dokler bi Avstrija ne bila nemška pokrajina. Skupno carinsko ozemlje bi bilo hud udarec za avstrijsko industrijo, ker je nemška industrija veliko bolje razvita. V tako zvezo ne more privoliti noben pravi Avstrijec, že zaradi tega ne, ker hoče našo državo narediti nekako podložno pruski vladarski rodbini.

Sedaj Nemci ne morejo neomejeno gospodariti v Avstriji, ker sami nimajo trdne večine v državnem zboru. Liberalni velepesestniki namreč niso popolnoma zanesljivi Nemci v narodnem oziru, in zastopajo le bolj stanovske koristi. Da bi Nemci zopet prišli do zanesljive večine v državnem zboru, zahteva nova stranka, naj se iz dežel zastopanih v državnem zboru izključita Galicija in Dalmacija.

V teh dveh pokrajinah že sedaj ni nemščina notranji uradni jezik, to pa ovira močno Nemce, da ne morejo nemščine proglasiti za državni jezik v naši državni polovici, kakor bi bili že davno radi. To bi se jim tudi posrečilo, ko bi galiških in dalmatinskih poslancev več ne bilo na Dunaju.

Glavna točka programa nove stranke je pa, da se morajo nemštvu uzakoniti prednostne pravice v Avstriji. Nova stranka je očitno napovedala boj proti narodni jednakopravnosti. Izrinili bi radi slovanske jezike popolnoma iz državnih uradov in zopet upeljali čase, ko je nemščina jedino vladala v Avstriji, ko državnemu uradniku na jugu ni bilo treba znati slovanski. Želje nove stranke se ne bodo izpolnile. Čehi in Slovenci smo že preveč razviti, da bi mogli Nemci z nami kar pometati. Previdni pa moramo vsekako biti, kajti nova nemška ljudska stranka nam utegne biti ravno tako nevarna, kot je dolgo bila zjedinjena levica. Ker v svojem programu naravnost pravi, da ne misli nikakor ruvati zoper vero, se bode ložje razširjala po kmetih, kot se je liberalna, katera je ob svojem času zgubila pri kmetih mnogo veljave, ker se je poganjala celo za civilni zakon in hotela še druge pravice prikratiti cerkvi. Nevarnejši nego postavodajno delovanje, utegne postati ruvanje nove stranke

mej prebivalstvom v obmejnih nemških in meševitih okrajih. Nahujskala bode nemške prebivalce proti Slovanom. Zato pa moramo se za časa pripraviti za borbo proti novi stranki, drugače bode nam ob meji marsikak kraj požrla. Treba je, da v teh krajih na vso moč si prizadevamo vzbuditi narodno zavest in tako postavimo jez, da se dalje ne razlije nemška povodenj.

Politični pregled.

Ferjančičev predlog o jezikovni rabi pri sodiščih je odklonil dotični odsek. Zanj je glasoval jedini slovenski poslanec Višnikar. Mladočehi so veliko govorili o raznih stvareh, napovedavali, da bodo ob ugodnem času sami stavili obširnejši predlog, govorili o češkem državnem pravu in naposled glasovali z Nemci proti predlogu. Prepričali smo se, da se Slovenci na Mladočehe ne smemo preveč zanašati S samo mladočeškim govorjenjem nam Slovencem ni prav nič pomaganega, ako ne podpirajo dejansko naših teženj. Mi ne vemo, kaj je pri tem vodilo Mladočehe. Najbrž se niso hoteli zameriti Poljakom in vladi. Sploh je mladočeška politika poslednje mesece nekako čudna. Grof Badeni jih je popolnoma zmedel. Glavni njih vodje bi radi tirali še mnogo zmernejšo politiko, kot so jo o svojem času Mladočehi.

Madjari in protisemitje. — Madjari se grozno hudujejo na protisemite. Te dni je neki ogerski poslanec stavil v ogerski zbornici interpelacijo, v kateri pravi mej drugim, da dr. Lueger zaradi svojega zabavljanja spada v blaznico ali pa v ječo. Če tako govori, je vidno, kako že morajo biti jezni Madjari na protisemite. Seveda vse take interpelacije ne bodo Madjarom nič koristile, kajti pravice nimajo nobene mešati se v avstrijske notranje stvari. S takimi interpelacijami razburjajo še bolj dunajsko prebivalstvo in morajo posebno škodovati Madjarom pri avstroogerske pogodbe obnovljenju. V Budimpešti se jako motijo, če mislijo, da se jih že vse boji. Kolikor bolj bodo Madjari zabavljali, toliko na hujši odpor naj bodo pripravljeni.

Državni zbor se zopet snide dne 20 septembra. Jeseni bode baje rešil domovinski zakon, povišanje borznega davka in pa civilnopravdinemu redu uvodni zakon. To se obeta, če se pa bode res zgodilo, se pa ne ve Premembi domovinskega zakona upirajo se mnogi uplivni krogi, zlasti zastopniki mest. Dosedaj je bilo tem zastopnikom prav, ko so na starost kmečke občine skrbele za ljudi, ki so s svojim delom koristili mestom. Sedaj, ko se hoče skleniti, da bodo morala mesta, ki so se okoristila njih fizičnih in duševnih močij v mladosti, zanje skrbeti na starost, pa hočejo zvaliti oskrbovanje ubogih na vso deželo, da bi jim tako zopet kmetske občine pomagale prenašati bremena. Ker vladna predloga nima nobene take določbe, jo pa zavlečujejo, češ, da je treba počakati, da še dežele premene zakon o oskrbovanju ubogih v omenjenem smislu. Po našem mnenju bi pa prememba zakona o domovinstvu potem ne imela več tacega pomena, če dežele prevzemo oskrbovanje ubogih, kakor ga ima sedaj.

Velika Češka. — Neki berolinski list je te dni prinesel članek, v katerem trdi, da Čehi hočejo razrušiti trodržavno zvezo, zvezati se s Francozi in Rusi, da potem poslovane Avstrijo in na nje mestu osnujejo veliko češko državo, ki naj bi se razprostirala od Nemškega do Jadranskega morja in obsegala tudi ogersko Slovaško. Pozobati nameravajo vso Saksonsko in velik del Prusije. Da je ta članek Nemce močno razburil, je gotovo. Namen njegov je pa jedino, vse mogoče kroge nahujskati proti obnovljenju češkega državnega prava.

Madjari prete, da se bodo zavezali s Čehi in jim pripomogli do uresničenja državnega prava, ako bodo Nemci jim delali velike sitnosti pri obnovljenju pogodbe z Ogersko. Z madjarsko pomočjo se bode dala Češki samouprava in napravila tako trdna stena, mej Nemčijo in avstrijskimi Nemci. Kakor se pa kaže, se avstrijski Nemci madjarskega pretenja s češkim državnim pravom dosti ne boje.

Zakon proti sleparijam pri volitvah na Ogerskem je sklenila ogerska zbornica poslancev. Ta zakon določuje hude kazni za duhovščino, ki bi v cerkvi agitovala za kako stranko ali s cerkvenimi sredstvi uplivala na volitve. Ravno tako se prepoveduje s hudimi kaznimi ob volitvah sploh govoriti proti civilnemu zakonu. To kaže, da sedanji poslanci vedo, da ljudstvo za civilni zakon ne mara, in bi se pri volitvah začela huda agitacija proti njemu, ako se njega nasprotnikom s posebnim zakonom ne zamaše usta. Madjarska vladna stranka se upa torej obdržati le še samo z nasilstvi. Pa tudi to jej ne bode dolgo pomagalo. Proti volji prebivalstva se da le nekaj časa vladati, potem pa izpodlete vsi taki poskusi. Omenjeni zakon pa sleparij pri volitvah ne bode pomanjšal, temveč daje vladi le nova sredstva za vplivanje na volitve.

Sestanek treh vladarjev. — Čuje se, da se vrše diplomatični dogovori za sestanek avstrijskega in nemškega cesarja ter laškega kralja. Ta sestanek vladarjev naj bi se vršil jeseni v Benetkah Z ozirom na to, da se je ravno letos molče obnovila zopet trozveza, je prav verojetno, da se zavezniki snidejo.

Italijani v Afriki. — Italijanski vojaki zapuščajo Afriko, razun onih seveda, ki so v pesti Abesincev in za katere baje zahteva Menelik veliko odkupnino. Baratieri je oproščen in italijanska kolonija v Afriki se povrne v kratkem v prvotno obliko. Nasledke nesrečne ekspedicije bo pač čutila državna blagajnica in v marsikateri družini bodo še dolgo pogrešali katerega svojcev, ki je pal v daljni Afriki. Konec vsega je, da je Italija mnogo izgubila v Afriki in prav ničesar našla, kar je iskala. Gotovo pa je, da bi bila Italiji še hujša pela, ko bi ravno ob istem času ne bila poskusila Anglija s svojo ekspedicijo v Sudanu in bi se bili Sudanci in Abesinci združili proti Italijanom. Tako so pa morali Sudanci najprej za se skrbeti. Pravijo pa, da je nemški cesar nagovoril Anglijo za ekspedicijo v Sudan. Laški kralj Humbert je prosil nemškega cesarja, naj mu pomore. Nemški cesar vedoč, da namerava Anglija ob ugodnem času ekspedicijo v Sudan, je nagovoril isto, da naj to sedaj stori. Anglija je to storila, če tudi sta ugovarjali temu Francija in Rusija. Pri vsem torej je Nemčija pomagala Italiji pri vojni v Afriki.

Francija in Italija. — Svojedobno sta si Francija in Italija odpovedali trgovinsko pogodbo. Vsa pogajanja za obnovitev iste so bila brezvspešna. Sedaj se bije mej tema dvema državama carinski boj, ki pa kot sosednjima državama ne more biti nobeni v korist. Čuje se pa, da se vrše skrivaj pogajanja mej Italijo in Francijo glede nove trgovinske pogodbe. Sploh je ministerskemu predsedniku laškemu Rudiniju mnogo na tem, da bi zopet pridobil naklonjenost Francije.

Francija. — Poslanska zbornica je sprejela z veliko večino predlog Melinijeve vlade, da naj se proglasi otok Madagaskar ob Afriki za francosko kolonijo. Kraljica na Madagaskarju obdrži le časten naslov, sicer je brez vpliva in popolnoma odvisna od francoske vlade Francoska vlada se hoče pri ureditvi na Madagaskarju v prvi vrsti ozirati na hovaški rod. Z ozirom na to, da drugi rodovi na Madagaskarju sovražijo hovaški rod, se je bati, da ne bi prišlo do prepirov in nemirov, če bi le Hovanci imeli ondi govoriti. Francija bo morala stvar pač pametneje urediti in tudi drugim rodovom pravic ne krajšati.

Turčija. — Kamor se obrnemo v Turčiji, povsod nered in nemir. Vstaje na Kreti Turčija ne more udušiti. Postopa pač pretrmoglavo Poslala je pač na otok celo množino vojakov, kateri pa se pridružujejo le vstašem in skupno s temi more in preganjajo kristjane, ki beže v gore. Grška se mnogo

trudi, da bi pomogla Krečanom nasproti vstašem, a je preslabotna. Čuje se, da so velevlasti Avstro-Ogerska, Rusija, Francija in Anglija zahtevale korenitih preosnov od Turčije, da naredi mir na Kreti Pa tudi doma v Carigradu se mladoturška stranka pridno giblje in vojaštvo in redarstvo ima mnogo posla. V Makedoniji so prišli baje na sled vstaškim zaveznikom s Kreto.

Obrtnija.

Stavbenski red
deželnega stolnega mesta Ljubljane
z dne 25. maja t. l.

(Dalje.)

Odobrenje razdelitve kakega zemljišča na stavišča

§ 4. Za razdelitev zemljišča na stavišča (parceliranje) se mora dobiti odobrenje občinskega sveta, predno se prosi za stavbinsko dovolilo posameznih poslopij. Kdor prosi za razdelitev, mora v ta namen predložiti izpisek iz deželne deske ali zemljiške knjige ter razdelitev poočititi z rednim legopisnim in nivelskim črtežem, sestavljenem po merilu, določenem v § 21. Ta črtež je predložiti v dveh istorisih, od katerih jeden istoris ostane pri magistratu, drugi se vrne prosilcu za razdelitev. Obsezati mora natančno kotiranje in zračunjene ploskovne mere vsega stavišča, kakor tudi posameznih delov (stavbinskih parcel).

Za razdelitev zemljišča, izvršeno v ta namen, da se zazida, v katastru ali v zemljiški knjigi izvršeno parceliranje ni merodajno.

Da se poizvedo krajne razmere, je pred podelitvijo privolila izvršiti ogled na lici mesta. V ta namen imenuje stavbinsko oblastvo lokalno komisijo, za kojo so predpisi §§ 23. in 26. tega zakona smiselno uporabljati.

Doba veljavnosti za razdelitveno odobrenje.

§ 5. Razdelitveno dovolilo postane neveljavno, če se v 5 letih, računjenih od dneva njegove vročitve, ne prične zazidavanje razdeljenih stavišč. Na prošnjo razdelitvenega prosilca pa sme stavbinsko oblastvo ta rok podaljšati, vendar to podaljšanje roka ne sme presezati daljne dobe 5 let.

Odstop zemljišča pri parceliranju.

§ 6. Pri parceliranju mora razdelitveni prosilec tisto zemljišče, katero se potrebuje za razširjavo obstoječih, kakor za odprtje novih cesta, prostorov ali nabrežij, v širini do največ 20 metrov brezplačno in neobremenjeno odstopiti občini.

Istotako je prosilec za parceliranje, kadar se na meji razdelitvenega objekta nanovo odpro cesta ali ulice manjše nego poprej zaznamenovane širine, ali kadar se takšna že obstoječa cesta ali takšne že obstoječe ulice razširijo, dolžan, brezplačno in neobremenjeno odstopiti potrebno zemljišče, toda samo do polovice nove cestne ali ulične širine in v širini največ do 10 metrov po vsi dolžini s cesto ali z ulicami omejenih stavišč.

Kadar občina spozna, da je na javno korist, da se takšna nova in oziroma razširjena cesta ali takšne ulice takoj ali pozneje izroče v vsi svoji širini javnemu prometu, tedaj je upravičena drugi del za napravo pota po določeni stavbinski črti potrebne, nezazidane zemljiške ploskve od dotičnih lastnikov odkupiti proti primerni odškodbi; ista pa sme povračilo odkupninskih stroškov, toda brez obresti, ob svoječasnem zazidanji na odkupljeno zemljiško ploskev meječih zemljišč poterjati od dotičnih stavbinskih prosilcev v razmerji dolžine cestnega, oziroma uličnega pročelja njih stavišč ter izjaviti, da je od povračila te odkupnine zavisno stavbinsko dovolilo.

Podrazdelitve obstoječih stavbinskih prostorov, vsled katerih ne nastanejo nove ceste ali ulice, ni šteti za parliranje v zgoraj navedenem zmislu.

Občina ima dolžnost po razmerju napredujočega zazidanja napraviti nadalje potrebne cestne in glavne kanale. Zlasti je občina tudi dolžna novo narejene ceste in ulice razsvetliti, po njih narediti pomost (tlak), eventuvalno makadam, ali jih urediti kot umetno uravnane ceste.

Kadar se pri parceliranju večjih zemljišč določi zemljiška ploskev za javni prostor, tedaj morajo razdelitveni prosilci razven zemljiških delov, ki se po odstavku 1. in 2. tega paragrafa odstopijo brezplačno, občini odstopiti še za to potrebno zemljišče proti primerni odškodbi.

Odplatni odstopi zemljišča, kadar se stavbinska črta nazaj umakne ali naprej pomakne.

§ 7. Tisti svet, ki postane prost s tem, da se mora stavbinski gospodar po razmerju določone stavbinske črte pri novih stavbah, prizidavah in prezidavah nazaj umakniti za mejno črto že obstoječih poslopij ali ne še zazidanega zemljišča, mora lastnik nemudoma odstopiti občini. Kadar pa se mora stavbinski gospodar po razmerju določene stavbinske črte naprej pomakniti čez mejne črte svojega stavišča, mora mu občina odstopiti v to potrebni ulični svet. V obeh slučajih je za ta odstop plačati primerno odškodbo.

Odplatni odstopi zemljišč in poslopij pri odprtji novih ulic.

§ 8. Kadar se pokaže, da je zaradi nezadrževanega prometa, zaradi varnosti proti ognju ali zaradi zdravstvenih razmer treba odpreti novo cesto ali nove ulice ali razširiti že obstoječe, istotako, kadar je z omenjenih razlogov napraviti nov trg, ali razširiti že obstoječega; tedaj so zemljiški posestniki, po katerih svetu naj bi šla ta cesta ali te ulice, oziroma na katerih svetu bi se napravil ali razširil trg, dolžni v to potrebni svet s poslopji, morebiti stoječimi na njih, odstopiti občini proti primerni odškodbi.

Nasproti je občina upravičena od stavbinskih prosilcev za nove stavbe, prizidave ali prezidave, ki se

imajo izvršiti ob tej novoodprti cesti ali novoodprtih ulicah, potem od posestnikov ob takšni cesti ali takšnih ulicah že obstoječih poslopij, v katerih naj bi se proti cesti ali proti ulicam odprla okna ali vrata, zahtevati povračilo dela nakupnih stroškov za cestno zemljišče, kateri del stroškov se zračuni po razmerju občini in mejašem izvirajočih koristi in določi po jednotni meri cestnega pročelja, ter izjaviti, da je od plačila tega neobrestnega povračilnega zneska odvisno stavbinsko dovolilo.

Pri odmeri tistega dela stroškov, ki ga je povrniti, se vrednost na dotičnem cestnem delu bivših odkupljenih poslopij samih ne sme jemati v poštev.

Za presojanje v vsakem posameznem slučaju občini kakor tudi mejašem iz odprtja nove ceste izvirajočih koristij, dalje za odmero tistega dela nakupnih stroškov za cestno zemljišče, ki ga povrnejo mejaši ob novoodprti cesti, in za varstvo zakonitega postopanja pri določevanju ti odmeri za podstavo vzete vrednosti je postavljena c. kr. deželna vlada.

Občina je zatorej dolžna v vsakem posameznem slučaju, kadar zahteva takšnega povračila, izprositi si odobrenja c. kr. deželne vlade.

Razlastitveno postopanje in oblastvo.

§ 9. V tistih slučajih, v katerih ima po tem zakonu razlastitev nastopiti, je najprej poskusiti dogovor med udeleženci o izmeri in ceni tistega predmeta, ki ga je odstopiti.

Kadar se ta dogovor ne doseže izlepa, tedaj razsodi c. kr. deželna vlada po teh določih in po sicer za razlastitev veljavnih zakonih, če in v koliko je zasebno lastnino ali ulično zemljišče razlastiti. Ko bi se tudi po izrečenem razlastitvenem razsodilu ne dosegel izlepa dogovor o visokosti odškodninskega zneska, ki ga je povrniti, tedaj se vrednost predmeta, ki ga je odstopiti, dožene po sodni cenitvi, privzemši udeležence.

C. kr. deželni vladi je tudi o vprašanju brezplačnega zemljiškega odstopa v razpornem slučaju pridržana razsodba.

Upotenje v posest razlaščenega predmeta.

§ 10. Kadar je po sodni cenitvi dognani odškodninski znesek plačan ali dan v sodno hrambo, tedaj se v izvršitev razlastitvenega razsodila nastopajoče upotenje v posest, ki se izvrši politično-upravnim pôtom, in uporaba razlaščenega predmeta ne more ovirati niti z izpodbijanjem cenitve po sodnih stopinjah, niti s pridržano civilno pravdo zaradi zahteve do višje odškodbe, nego je bila dognana po sodni cenitvi.

Zamejničenje novih cestnih naprav.

§ 11. Da se v razdelitvenem odobrenji predpisana smer in izmera nove ulične naprave primerno zagotovi, mora stavbinsko oblastvo prostore zamejničiti, predno se res zazidajo. Zamejitev je na vsakokratno zahtevanje vsaj v osmih dneh po stavbinskem oblastvu izpeljati.

Razširjava in uravnava ulic v obstoječih mestnih delih; stavbinska prepoved.

§ 12. Obstoječa poslopja se ne smejo prezidati ali s prizidom razširiti, kakor tudi nova poslopja ne zidati, ne da bi se na primeren način ne vzela v poštev naprava manjkajočih, potem uravnava in razširjava že obstoječih uličnih zvez.

Pri poslopjih, katerih obstanek ovira doseči zakonito cestno širino, kakor tudi izvršitev določenega mestnega uravnavnega črteža, zatorej ni dopuščena delovita nova stavba, ampak samo nova stavba v odobreni stavbinski črti proti povračilu zemljišča, ki se odstopi. V ta namen sme občinski svèt obstoječa poslopja v zemljišča, v kolikor padajo čez uravnavno črto, dejati pod stavbinsko prepoved. Ta prepoved uročiti je lastniku dotičnega poslopja, ter jo je tudi razglasiti v uradnem listu.

Nasproti se pa pri takšnih že obstoječih poslopjih ne sme odrekati izvrševanje popravil v varstvo njih ohranitve.

Stavbinska prepoved izgubi svojo moč: a) s premembo legopisnega črteža na dotičnem stavišču, ali b) po preteku časa, če občina v petih letih, računjenih od dneva vročitve stavbinske prepovedi, ne uporabi pridržka uravnave stavbinske črte na stavišči.

(Dalje sledi.)

Obrtnijske raznoterosti.

Bosenski mramor. Minolega leta našel je posestnik Dolžan pri Koševi, blizu Sarajeva, plast pristnega mramorja. O tej najdbi, pravi sarajevski „Bošnjak“, se je doslej jako malo govorilo po časopisih. Mramor je rudečkaste barve, prepleten z belimi žilicami Ima potrebno čvrstost in lep sijaj. Vsled svoje trdnosti more kljubovati dežju, snegu in sploh vremenu. Take vrste mramor nahaja se, kolikor je znano doslej, samo v okolici Verone v Italiji. Sarajevski mramor pa bode mogel tekmovati z veroneškim toliko glede svoje kakovosti, kolikor tudi glede na množino. Iz tega mramorja so že izklesali nekoliko jako lepih tri metre visokih stebrov. Strokovnjaki smatrajo ta mramor izvrstnim.

Avtomatiška restavracija. Na obrtni razstavi v Berolinu bilo je videti takozvano „avtematiško restavracijo“. V tej zgradbi bilo je prostora za okolo 2000 oseb. V tej restavraciji bili so postreščeki in natakarji povsem nepotrebni. Okolo kuhinje bilo je vsporejenih 20 avtomatov za topla jedila, ki so jih izdajali avtomatje, čim se je vrglo v nje za to ali ono jed določeni denar (25 pfenigov do 1 marke). Vsaka jed bila je na elektriko razgreti plošči in se je tako vzdržavala dalje časa topla in tečna. I v kuhinji pripravljale so se vse jedi pomočjo elektrike. Pivo in vino se je baš tako točilo le iz avtomatičnih pip. Najzanimiveja stvar v tej „avtomatični restavraciji“ pa je bila glasba 14 môž, ki je od jutra do večera svirala najpriljubljenejše skladbe. Ubogi godci! bi si mislil človek. Toda tudi ta glasba, z nje kapelnikom vred, ni bila drugo, nego — avtonomati v naravni človeški podobi. I te avtomate gibala je elektrika.

Kako snažiti šivalne stroje. Pomoči gosje pero v bencin in namaži vse dele, katere po navadi mažeš z oljem. Stroj moraš dobro vrteti, potem še jedenkrat namazati. Namesto bencina lahko rabiš tudi petrolej.

Kmetijstvo.

Občni zbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

(Dalje.)

Govedorejo je družba pospeševala s tem, da je oddaljala čistokrvne bike plemenjake ter prirejala primovanja. Z državno podporo je družba nakupila in l. 1895. oddala živinorejcem za polovico kupne cene 8 čistokrvnih bikov plemenjakov beljanske, 8 sviške in 1 pomurske pasme. Za leto 1896. je družba kupila 9 bikov simentalske pasme ter jih je postavila v družbeni uzorni dvorec na Viču. — Živinorejcem, kateri so imeli iz državne podpore kupljene bike nad dve leti, je družba izplačala 295 gld. nagrad. — Premovanje goveje živine so bila, kakor je sklenil občni zbor, na Vrhniki, na Pristavi pri Tržiču in v Trebnjem.

V pospeševanje ovčarstva je družba, kakor prejšnja leta, tudi leta 1895. kupila ovnov bergamaške pasme ter jih je oddala posestnikom, ki se pečajo z ovčarstvom, za četrtino kupne cene. Priskrbela je 12 ovnov.

Tudi svinjerejo je družba pospeševala s tem da, je oddajala mrjasce plemenjake, in sicer velike bele angleške pasme (jorkširske); leta 1895. jih je po deželi razdelila 45 za polovico kupne cene.

Da bi pospešavala čebeljarstvo, prevzela je družba v založbo rokopis o čebeljarstvu, katerega je nagradil deželni odbor, ter je l. 1895. izdala illustrovano knjigo z naslovom „Umno čebelarstvo.“

Tudi glede razširjanja kmetijskih strojev je deloval glavni odbor uspešno vsled deželne podpore. V ta namen je dal več podružnicam podpore za nakup dobrih kmetijskih strojev v skupno porabo. Nakupilo se je več škropilnic zoper peronosporo, trijerjev, travniških bran, sesalk za gnojnico i. t. d.

Kolikor je glavni odbor vzmogel, podpiral je tudi kmetijski pouk; vzdrževal je deloma podkovsko šolo, izdajal kmetijske poučne spise, izprosil državne podporo za nemška kmetijska predavanja po kočevskem okrajnem glavarstvu priredil v družbenem zavodu na Studencu poučen tečaj za ribiče in končno je tudi poslal nekaj mladeničev v sirarski tečaj v Šmihel na Tirolsko, da so se izurili v sirarstvu.

Samostojno področje je imel konjerejski odsek kmetijske družbe in je pospeševal vse konjerejske reči v naši deželi. Odsek je oskrboval leta 1895. vse naredbe za povzdigo konjereje v deželi ter je deloval po svojih pravilih in na podstavi svoje pogodbe s c. kr. vlado.

Iz poročila o odsekovem delovanju omenimo le nastopno: Odsek je posredoval pri razvrstitvi plemenih žrebcev po posameznih žrebčarskih postajah, pri oddaji žrebcev v zasebno oskrbo posestnikom v okolišu težkega plemena (na Gorenjskem) ter pri prebiranju za pleme nesposobnih državnih žrebcev. Ob lincencevanju žrebcev sta odsek zastopala dva uda, takisto pri državnem premovanju konj.

Odsek je leta 1889. začete dirke nadaljeval tudi to leto ter je z državno in deželno podporo priredil sedmo dirko v Št. Jarneju.

Vsled odsekovega prizadevanja se je l. 1895. priredil tudi semenj za nakupovanje konj za c. in kr. vojno, in sicer v Št. Jarneju. — Žrebetišče v Št. Jarneju, katero je odsek ustanovil z izdatno državno podporo, se izborno sponaša.

Glavno delo samostojnega ribarskega odseka leta 1895. je bilo vodstvo ribjega vališča in vzgojevališča na dež. posestvu na Studencu pri Ljubljani.

Vodstvo ribogojnega zavoda je l. 1895. poskušalo razna krmska nadomestila (surogate), t. j. tvarina za ribjo pičo, katera bi glede uspeha in troškov najbolj ugajala.

Naravna krma se je pripravljala in porabljala tudi to leto, kar je dalo mnogo izkušenj. Ko je bil na Dunaju shod avstrijskih ribičev, je poročal odsekov predsednik o tem prometu, in visoko c. kr. kmetijsko ministerstvo je z ozirom na to podelilo za tri leta državno podporo, da odsek na znanstveni podlogi nadaljuje te poskuse. Za mikroskopična preiskavanja gosp. B. Knappitscha, c. kr. profesorja na tukajšnji c. kr. višji realki.

Odsek pa se ni omejil samo na to delovanje, marveč je tudi dajal strokovna pojasnila, nasvete in navodila, kajti leta 1895. so so ljudje zelo obračali nanj, ter je priredil tudi poučen tečaj za ribiče, ki je bil v ribarskem zavodu na Studencu.

(Dalje sledi.)

Kmetijske raznoterosti.

Kako zatirati predenico na deteljiščih. Mej najnadležniše zajedalke je vštevati predenico, katera postaja včasih deteljiščem v pravem pomenu besede pogubna. Zato pa iščejo kmetovalci že od nekdaj izdatnih pripomočkov, da bi jo za vselej pregnali iz svojih deteljišč. Med drugimi sredstvi slišimo, da rabijo na Francoskem, pa tudi v Romanji na Italijanskem, naslednje: Na tista mesta, katera je premrežila predenica, vsejejo v jeseni oves, koji požanjejo potem za pičo. Ovsena setev nekda zaduši predenica. Drugi natrošajo na mesta, katera je okužila predenica, novega pepela in pa zasipajo z 12 do 15 centim, debelo plastjo zemlje. Toda to delo naj se raztegne nekoliko čez tisti mladež, kateri je predenica naredila deteljišči. Še drugod posnamejo površno plast zemlje 2 — 3 *cm* na debelo z lopato tako, da prerežejo deteljna stebla. Posneto plast z vsem, kar je na njej, zažgo na mestu ali odneso previdno kam drugam ter zasujejo mladež z novo neukuženo zemljo, iz katere pahne zopet mlada detelja. — Kdor se hoče prepričati, katero sredstvo je najbolje, naj poskuša: saj to ne stane mnogo.

Rahljanje zemlje po polivanju. Kadar moramo zaradi velike suše močno polivati, se zemlja jako skrči in treba jo je zrahljati. Rahljati se pa ne sme ali k večjemu sme jako rahlo, dokler se niso dobro vkoreninile mlade rastline.

Poučni in zabavni del.

Krištof Kolumb.

(Zgodovinski roman. Ruski spisal E Šreknik.)

Prvo poglavje.

Zarja ljubezni.

(Dalje.)

Povej mi njegovo ime, Filipa! — je jezno zaklical mladenič. — Le povej mi ga, z lastnimi rokami onega zadavim, kateri mi hoče vzeti moje veselje, moje življenje!

— O sveta Mati Božja! Pomisli, Krištof, ne žali tvojega svetega priprošnjika, hoteč omadeževati svoje roke v krvi. Oče moj me more prisiliti, da ne morem slediti svojemu srcu, a ne more me dati kateremu koli človeku .... Ti in samo ti, Krištof, moreš biti moj mož in nikdo drugi.

Pri teh besedah se je mu razjasnil obraz, oči so mu zažarela, in v strasti pal je pred njo na kolena.

— Filipa, ljubezen moja. Ti se li ne odrečeš meni? Bodeš li moja? Me li počakaš, bodeš li meni zvesta, dokler si ne naredim pota, da bode vreden, tvojega očeta prositi tvoje roke?

Proseč je pomolil roke in hrepeneče pogledal svojo ljubljenko.

Filipa je položila roke na glavo mladeniču in ga gladila.

— Krištof, zaklicala je s tresočim glasom, tvoja sem za zmiraj! Čakala in nadejala se bodem, dokler se ne omeči oče in naju blagoslovi.

— Bodi češčena Kraljica nebes, zaklical je Kolumb, hitro skočivši kvišku. Zaklinjam se pri sv. Juriju, da si priborim srečo, boril se bodem, dokler mi ostaje kaj sil. Ne smem se nadejati, da bi mi poslala nebesa tak zaklad, kakor si ti, ne da bi zato zahtevala kako žrtev in borbo!

Z nežnim dvigljejem jo je objel in usel se poleg nje na tla.

Nekaj časa sta molče sedela, zatopljena v svoje misli, pa nakrat je mladenič vzdignil glavo in pogledal Filipo s svojimi, velikimi, svetlosivimi, bliskajočimi očmi, začel je s tihim, nežnim glasom:

— Ti si danes le to povedala, kar me že davno vznemirja, ljubljenka! To sem čutil, a upal se nisem glasno povedati misli svoje. Dosedaj me ničesa ne more ovirati ... Ti si mi prisegla, da mi bodeš zvesta in jaz verujem tvoji prisegi in zidam nade svoje na bodočnost. V mojih prsih gorita s svetlim plamenom dve strasti, tako tesno združeni, da ne vem, kje se jedna končava in začenja druga. Jedna je ljubezen do tebe, Filipa, druga pa ljubezen do morja, teženje prodreti v tajnosti tega velikana, boriti se z valovi, vetrovi, morskimi pošastmi in čutiti se močnejšega, mogočnejšega od njih.

On je umolknil in povesil glavo Filipa je gledala na mladeniča in se ni upala pretrgati njegovih mislij z besedami.

— Ti veš, Filipa, da sem se rodil v mestecu Kotolettu blizu Genue in se moram šteti za Genučana; pa vzlic temu sem dobil v mladosti le jako omejeno izobraženost. Ubogi oče je težko služil vsakdanji kruh, da je preskrbel štiri svoje sinove in hčere — kdo bi bil potem še mislil na učenje? Iz vse duše sem hvaležen svojim roditeljem, da so mene, svojega prvenca naučili branja in pisanja. V pisanju sem tako izveden, da bi s tem poslom mogel si služiti svoj kruh. Pa to se mi je zdelo premalo. Učil sem se aritmetike, risanja in slikanja in dosegel sem lepe vspehe ...

Potem me je sreča pripeljala v središče lombardske učenosti, v Pavio, kjer sem se učil zemljemerstva, zvezdoznanstva, astrologije, mornarstva in latinščine. Pa samo šolsko učenje me ni zadovoljilo. Že kot štirinajstletnega dečka me je vleklo v tajinstveno daljavo neznanih dežel, in kakor veš brez strahu sem se spustil v širno morje. Morda je to nagnenje kako višje povelje; morda sem baš jaz izbran, da rešim tajnosti te širne ravnine. — Bodi kakor koli, Filipa, to hrepenenje se je v meni še bolj utrdilo. Odprta pot je pred menoj, velika naloga me čaka. Če dosežem svoje smotre, ve samo Bog.

Pri teh besedah je vstal mladi Kolumb in uprl pogled tja, kjer je zahajajoče solnce počasi se pogrezalo v morje.

Filipa je tudi vstala, z naudušenostjo je pa gledala na svojega ljubljenca, obsejanega s svetlimi žarki zahajajočega solnca, sanjajočega, da si pribori svojo srečo v borbi skoro z vsem svetom. Ta trenotek jo je obšlo nekako otožno, nepojmljivo in veselo čuvstvo. Nasproti s tako naudihnjenim človekom, se je ona zdela sebi prava vtelesena slabost. Vsa se tresoč položila je Filipa roko na ramo Kolumbu in spregovorila šepetajoč:

— Krištof, kako mesto ostane še v duši tvoji k Filipi, ako tvoje bitje nekaj vleče k neznanemu?... Krištof, bojim se, bojim, da bodem kmalu izrinjena iz tvojega srca.

In žalostno je pogledala v njegov obraz. Kolumb jo je tiho pogledal, z roko pogladil po laseh, objel jo in odgovoril s strastno nežnostjo:

O, Sveta Mati Božja! Filipa, veselje moje, kake misli imaš? Mari se ne mislim baš zaradi tebe spustiti na nevarno pot. Hočem doseči to, da bodem v družbenem življenju stal na jednaki stopinji s tvojim očetom, kot človek, ki si je sam napravil pot in zaslužil tvojo roko. Še kot otrok sem poslušal pripovedovati o dogodkih tvojega očeta v divjih krajih, ko je potoval s princem Henrikom, o borbah z neomejenim morjem, in o težavah pri snovanju naselbin in sanjal o tem, da postanem slaven mornar in položim

k tvojim nogam vse zaklade dežel, katere najdem. Sedaj se je otrokova fantazija premenila v ideal moža. S tvojo ljubeznijo — zaklical je Kolumb z vnetostjo — jaz čutim moč, da premagam vse nevarnosti in ovire; v njej zajemam sile, da se lotim velikih nalog, na katere že mislim iz otroških let, in jih izpolnim!

Oči Kolumba, naudušenega s svojim govorom, so se kar bliskale in prsi so se mu visoko vzdigovale.

Filipa je gledala mladeniča, ne da bi povešala oči. Ta trenotek je solnce končno se pogreznilo v valove in njega poslednji žarki so tako močno obsvetili mladeniča, da je Filipa nehote zakrila oči. Nekaka mistična groza jo je obšla in zaklicala je z nepopisnim naudušenjem:

— Da Krištof, samo nebo te je zbralo za svoje orodje in te bode povsod varovalo. Jaz že slišim razlegati se tvojo slavo?... Za to ve samo presveta Devica. Pozno je že, — je nakrat premenila svoj govor. Pojdiva vkupe, Krištof. Oče je odpotoval, a materi pa moreva zaupati; ona ve vse in bode sama še dala dober svet.

Mlada dvojica je hitreje šla gori po stezi. Srečajoči ljudje so ju radovedno ogledovali in s sočuvstvom majali z glavami, kajti vsi so vedeli, da ponosni Jernej Monis de Perestrello ne da hčere sinu ubogega gradešarja.

Čez pol ure sta mlada človeka prišla do bivališča Perestrellovega. Tu je bila cela vrsta poslopij, ki so deloma že razpadala. Na vrhu holma, blizu morja, okroženega s pinijami, je stala hiša plemenitaša, njena okna so bila lepo videti mej zelenjem. Na verandi obviti s trto in bršlinom je sedela postarna ženska, opirajoč glavo z roko. Šum bližajočih ljudij zaslišavši, je povzdignila glavo, a ko je zagledala znano dvojico, se jej je pogled še bolje omračil. Vendar ju je gospa Perestrello — bila je Filipina mati — prijazno pozdravila.

— O Krištof, — obrnila se je k mladeniču; — od kod pa ti? — Kaj je z vama, zakaj sta tako vznemirjena.

— Mati — odgovorila je Filipa, pokleknivši pred materjo in skrivša svoj zarudeli obraz v njeno obleko — povedala sem mu vse... prosila sem ga, naj me pusti, a on o tem ničesa slišati noče.

Mati je prestrašeno pogledala od nestrpnosti zarudeli Kolumbov obraz.

— Se ti ne smili? — rekla mu je očitajoč. — Ne veš li, kako trdovraten je oče njen?

— On ne more in ne sme pogubiti svojega deteta. — Jaz zrušim vse ovire, ki se stavljajo nama.

On je težko dihal, pesti so se mu stiskale, oči mu mračno se svetile. Gospa Perestrello je z začudenjem gledala na mladeniča. Njena usta so se bila odprla za ostro besedo, a so zopet brez glasu se zaprla. Še edenkrat je ogledala ženina svoje hčere in vprašala:

— Kaj pa misliš doseči tacega?

— Posnemati hočem blagorodnega plemenitaša Monisa de Perestrella — odgovoril je Kolumb z dostojnostjo. Jutri odpluje pod zastavo Ivana Anžuškeskega, vojvode Kalabrijskega, vojska, da si prosvoji neapoljsko kraljestvo za kralja Renata, grofa Provanskega. Pridružim se tej vojski. V tej ekspediciji najdem priložnost povzdigniti se pod zastavo anžusko. Strijc moj, Peter Kolumb ima svojo lastno ladijo in mislim, da nikdo ne zapre njegovemu nečaku poti do časti in sreče.

— Ti, Krištof, zidaš zračne gradove in ne misliš na težave in nevarnosti, katere morajo prestajati mornarji. Ladija se ti lahko razbije in pokopane bodo tvoje nade in ž njimi sreča moje uboge hčere.

— To se ne bode zgodilo — zaklical je Krištof, trdno prepričan. V duši slednjega človeka, s čim nadarjenega govori neprestano notranji glas, odmevi božje volje, ki ga vodi na potu življenja. In ta glas mi pravi, da vzlic vsem nevarnostim, dosežem svoj smoter, in obrnem sad, katerega mi je namenila božja previdnost.

Ko se je prepričala proti svoji volji o trdnem upanju in odločnosti Kolumbovi, je prikimala z glavo. Sedaj se je zopet stegnila in dolgo bistro gledala Filipo in Kolumba, čakajoča njene sodbe.

— Ne vem, kaj me proti svoji volji sili — rekla je bolj tiho — da vama ne odrečem blagoslova.

— Zahvaliva, zahvaliva, mati! — zaklicala sta mlada človeka v jeden glas in pokleknila pred njo.

Gospa Perestrello je položila roki na glavo zaročencema, in povzdignila svoje oči k nebu, goreče moleč za njijino srečo.

— Sedaj sem vaju blagoslovila — rekla je, končavši molitev, toda otroka ne pozabita, da le blagoslov očetov zida hišo zaročencema.

— Naposled ga že dobiva! — zaklical je Kolumb in objel mlado devojko. — Jaz nečem vzeti Filipe skrivaj kakor tat, hočem očitno stopiti pred nje očeta... Seveda mora Filipa čakati.

— Da, čakala bodem mati — rekla je Filipa. Prisegam pri sveti Mariji Devici, čakala bodem, če treba tudi leta in leta, naj bi mi pri tem osivela glava od gorja in skrbij...

In z nepopisnim čuvstvom zaupanja in ljubezni je podala roko svojo Kolumbu, da bi še tesneje sklenila zvezo ž njim.

Kolumb je prijel njeno roko, pritisnil jo na ustna in krepko k sebi stisnil nevesto svojo...

V pogovorih in sanjarjanjih o bodoči sreči je hitro minol ves večer, ki se je zdelo ljubljencema, da je minul v trenutku. Še jedenkrat sta drug drugemu prisegla večno ljubezen in zvestobo. Potem se je iztrgal Kolumb iz objetja Filipe in s pozdravi neveste

in nje matere, želečih mu sreče, odpravil se k strijcu — pripravljati svojo srečo v ekspediciji proti Neapolju.

(Dalje sledi.)

Novice.

— **Birmovanja v ljubljanski škofiji leta 1896.** Prevzvišeni g. knezoškof ljubljanski bode obiskal letos nastopne župnije ter delil ondi zakrament sv. birme: 25. julija Spodnjo Idrijo; 26. julija Idrijo; 28. julija Studeno; 29. julija Unec; 2. avgusta Polhov Gradec; 8. avgusta Polšnik; 9. avgusta Št. Jurij pod Kumom, kjer bode posvetil tudi novo farno cerkev; 11. avgusta Svibno; 12. avgusta Radeče pri Zidanem mostu; 13 avgusta Št. Janž; 15. avgusta Mokronog; 16. avgusta Šmarijeto; 17. avgusta Škocijan pri Dobrávi; 18. avgusta Križevo pri Kostanjevici; 19. avgusta Čatež ob Savi; 20. avgusta Krško.

— **Zdravišče na Bledu.** Zdraviščino poslopje na Bledu bo skoro izgotovljeno in slovesna otvoritev bo najbrže meseca avgusta. Načelništvo zdraviščinega društva na Bledu, na čelu mu g dr. Alf. Mosche se je poklonilo ministerskemu predsedniku gosp. grofu Badeniju, ga prosilo vladne pomoči za zdravnišče in ga povabilo k slovesni otvoritvi zdraviščinega poslopja. Ministerski predsednik je obljubil podporo in izjavil, da pride k otvoritvi.

— **«Matica Slovenska»** je imela dne 24. junija v mestni dvorani svoj 31. občni zbor. Udeležilo se ga je nad 50 članov iz vseh krajev slovenskih dežela. Zbor je otvoril društveni predsednik gosp. prof. Levec. Iz poročil posnamemo, da ima društvo 55.729 gld. premoženja. Vsled potresnih stroškov se je premoženje skrčilo za 2 277 gld. mimo lanskega leta. Udov šteje Matica 2713. Društveniki dobe letos po šest knjig, edno samo znanstveno, tri znanstveno-pripovedovalne, dve pa popolnoma leposlovni. Odobrilo se je poročilo tajnikovo in blagajnikovo. Pri nadomestni volitvi odborovi je bilo oddanih 475 veljavnih glasov. Izvoljeni so bili skoro ednoglasno gg.: Bartel Anton. dr. Janežič Ivan, dr. Jarc Anton, Majciger Ivan, Pleteršnik Maks, dr. Sket Jakob, Vilhar Ivan, Zupančič Vilibar, dr. Zupanec Jernej, dr. Glaser Karol in Šuklje Franc.

— **Mestna hranilnica v Radovljici.** V Radovljici otvorila se je dne 15. junija t. l. nova mestna hranilnica. To je četrta domača hranilnica na Kranjskem. Prva se je ustanovila ljubljanska l. 1889, druga v Kranju l. 1893, tretja v Novem mestu l. 1894., vse so pa mestne. Radovljiška je imela prvi dan 5851 gld. 21 kr. ulog, katere obrestuje do 10 000 gl. po 4 %, nad 10.000 gl. pa po 3 6 %. Zneske do 50 gld. izplačevala bode brez odpovedi, za višje zneske pogojena je sicer odpoved (do 200 gld. 3 dni, do 500 8 dni, do 1000 14 dni, nad 1000 1 mesec), vendar bode pa tudi take zneske izplačevala, kolikor bodo dopuščale razmere, brez odpovedi. Najmanjša uloga je 1 gld., najvišja pa 15 000 gld. Obresti se bodo pripisovale vsakega polulet» kapitalu ter z nova obrestovale. Uloge, za katere, kakor tudi za njih pravilno obrestovanje jamči mestna občina, uporabljala bode hranilnica za posojila pred vsem na nepremična posestva ter tudi občinam ali okrajem, n. pr. cestnim, zdravstvenim itd. proti 5 % obrestovanju. Vračala se bodo pa taka posojila tako, da plačuje dolžnik skozi 36 let 3 % izposojenega kapitala vsakega poluleta. S tem pa uniči posojilo in če mu je mogoče ga poprej vrniti, plačati mu je toliko manj, kolikor je dolga uničenega. V 18 letih bi na pr. izplačal na ta način od posojila 1000 gld. že 296 gld. 69 kr., vrniti bi mu bilo toraj le 703 gld. 31 kr., da dobi izbrisno pobotnico. Le na ta način je pa v sedanjih težavnih časih posestniku mogoče, dolga se znebiti. Tudi občinam, katerim je zidati kako novo šolo, napraviti vodovod ali kaj tacega, kar več stane, kakor občina premore v enem letu, je s takim posojilom takoj, ko začno priklade pobirati, mogoče stvar izvršiti in ni jim treba čakati, kakor sedaj, da s prikladami sedajnikov nabero potreben denar, katerega sad uživajo še le potomci. Posojilnice, katere imajo več posojil kakor ulog, obrnejo se lahko zaupno do mestne hranilnice v Radovljici, katera jim bode priskočila po svoji moči s primerno ulogo na pomoč. Z veseljem toraj pozdravljamo otvoritev te nove hranilnice ter ji želimo obila vspeha na narodnogospodarskem polju, na katerem Slovenci še le orjemo ledino.

— **»Glasbeno Matico«** je po naročilu naučnega ministerstva minoli teden nadzoroval dvorni kapelnik in ravnatelj dunajskega konservatorija gosp. Fuchs in se je jako laskavo izrazil o njenih vspehih.

— **Električno železnico** namerava zgraditi v Ljubljani neka berolinska družba. Obrnila se je na mestni magistrat s prošnjo za potrebne podatke in pripominjo, da je pripravljena na svoje stroške zgraditi železnico, če bi se glavnica v nji investovana tudi le nizko obrestovala.

— **Volaričeve skladbe.** Zaveza slovenskih učiteljskih društev vabi na naročbo zbranih Volaričevih skladb. Cena se bo določila potem, ko se bo vedlo za število naročnikov. Čisti prebitek tega podjetja se odstopi Volaričevi vdovi.

— **Novo bralno društvo** so ustanovili v Divači.

— **Konec šolskega leta** na tukajšnjem učiteljišči bo dne 10. julija. Od dne 11 do 15. julija vrše se zrelostni izpiti.

— **Samomor.** Dne 24. junija ustrelil se je v kolodvorskem poslopju dolenjske železnice uradnik Hugon Morawetz. Nabasal si je revolver z vodo, ki mu je popolno razgnalo glavo. Samomorilec je prišel še le maja meseca t. l. iz Selzthala v Ljubljano. Vzrok samomoru je baje zapravljivost.

— **Strela je ubila** dne 16. t. m. v Rakitni pri Vrhniki dva konja, ki sta bila na paši. Konja last Martina Bežeka sta bila vredna 270 gld.

— **Nesreča.** Posestnik Blaž Javornik iz Češnjice v krškem okraju je vozeč iz Brežic domov dobro naložen voz zvrnil pri Krški vasi. Njegova 56letna žena, ki je bila na vozu, je prišla tako nesrečno pod težo naloženega lesa, da ji je strlo život in je kmalu na to morala umreti.

— **Povodom praznovanja svoje srebrne poroke** daroval je g. Ivan Perdan, predsednik trgovske in obrtniške zbornice, deželni poslanec in veletržec 100 gld. za ljubljanske mestne ubožce.

— **Ponarejeni petdesetaki in petaki** zopet romajo okrog. Ponarejeni so slabo. Papir je slabeji in nadpisi so spakadrani. Pozor torej!

— **Utonil** je dne 14 t. m. pri kopanju v Savi koncipijent advokata dr. A Kavčiča v Sevnici g. Ernest Krumhuber.

— **Umor.** V Bašlju pri Kranju ustrelil je dne 16 t. m. zvečer hlapec Kristan svojega gospodarja Matijo Platišo. Gospodar je bil takoj mrtev. Malopridni hlapec je iz sovražnosti storil ta čin. Zločinca so še tisto noč aretovali.

— **Novo tovarno za prstene izdelke in opeko** je zgradila pri Mali Bukovici v ilirsko-bistriški okolici delniška družba „Banca di credito Fiumana“ na Reki.

— **Otroci v naročju so prosti.** Te dni sta prišla v berolinsko obrtno razstavo neki delavec in njegova žena z dvema dečkoma 10 in 12 let. Nekaj časa je mož z blagajnikom se pogajal, da bi pustil dečke za polovico vstopnine. Ko le nič ne izda, in blagajnik le zahteva celo vstopnino, vpraša delavec, če so otroci v naročju prosti. Ko to pritrdi uradnik, kar pobereta v naročje vsak jednega dečka in gresta v razstavo.

— **Vihar na Štajerskem.** Velik vihar je bil okrog Ausseeja na Štajerskem Več dreves je podrlo in jednega kmeta v gozdu ubilo Mej viharjem je šla debela toča, ki je napravila mnogo škode.

— **Blaznec na biciklu.** Po Dunaju je te dni lekarnar Dragovanovič vozil se z biciklom z nenavadno hitrostjo, kjer je bilo največ ljudij in je mnogo ljudij podrl. Policija ga je prijela Pri policiji je trdil, da mora tako hitro voziti, ker mu veleva neki notranji glas, da je od tega odvisna sreča njegova Spoznali so, da je blazen.

Največje posestvo na svetu je v državi Louisani v Severni Ameriki. Ta velika kmetija je 160 kilometrov dolga in 40 kilometrov široka. Na njej imajo 40.000 konj Prideluje se na tem posestvu riž, sladorni trs, bombaž, žito. Skoro vsa dela se opravljajo s parom. Tako imajo parne pluge, ki dvanajst hektarov preorjejo na dan Železnica drži 58 kilometrov daleč preko tega posestva. 483 kilometrov je cest in kanalov na tem posestvu Po kanalih vozijo parniki. To posestvo je lastnina francoskega sindikata.

— **Ponesrečeno izsiljenje.** Baron Albert Rotšild dobil je te dni pismo, v katerem se zahteva, da naj pošlje takoj 120 000 gld. z naslovom: „Delo 1896. v Budimpešti, na glavni pošti, poste restante". V pismu se mu je pretilo, ako ne pošlje denarja, da bode ustreljen ali pa zaboden. Pismo je imelo podpis „Vampirji anarhije". V pismu se tudi pripoveduje, da se je osnovalo v Budimpešti društvo, ki ima namen, izsiljevati denar od milijonarjev. Rotšild je pismo izročil policiji Več policijstov je stražilo na pošti, kdo pride po pismo z omenjenim naslovom Prišel je ponj neki čevljarski vajenec. Povedal je, ko so ga prijeli, da ga je poslal neki vojak Pozvedovanja so pokazala, da sta neki jednoletni prostovolec in neki prostak hotela na ta način dobiti denarja, pa se jima ni posrečilo. Sedaj se bodeta morala zagovarjati pred vojaškim sodiščem.

— **Toča** je napravila veliko škodo okrog Sentvida na Koroškem.

— **Anarhista zaprli.** V Parizu zaprli so anarhista Viniera, ki je nedavno na nekem shodu pretil španskemu poslaniku Madrasu, da ga ubije.

— **Razpok v tovarni.** V Grazii blizu Barcelone na Španskem je v tovarni za umetnoognjene izdelke nastal razpok in več oseb bilo hudo poškodovanih.

— **Prepovedano prodajanje cvetlic.** Učno ministerstvo je izdalo ukaz, da ne smejo otroci, zlasti deklice prodajati cvetlic po gostilnah, kavarnah in javnih veselicah. Kaznovali se bodo stariši in gostilničarji, ki bi to trpeli.

— **Kolera v Aleksandriji.** V Aleksandriji je od decembra okrog 1000 ljudij zbolelo za kolero in 600 umrlo. Mej umrlimi je 61 Evropcev. Devet desetin Evropcev je ostavilo Aleksandrijo. Sedaj bolezen pojenjuje.

— **Štiri osebe zgorele.** Strašna nesreča se je prigodila v Lankoviču na Moravskem. Dekla je grela čaj za jednoletno dete gostilničarja Puchnerja pri spiritni svetilnici. Prevrnila se je svetilka in pala na sod spirita. Sod se je razletel in otrok, dekle in pestunja so jeli goreti in so zgoreli. Tudi krčmarica je zgorela, ko je prišla na pomoč. Krčmar se je hudo opekel. Hiša je pogorela.

— **Velik štrajk** je v Peterburgu. 176 000 delavcev praznuje. Pogajanja s tovarnarji se vrše le počasi.

— **Predrzen poskus pobegniti.** V Trstu imajo zaprtega 31letnega Petra Perzića, ki pride dne 27. t. m. pred porotnike zaradi treh umorov in goljufije. Te dni je neko jutro poskusil pobegniti, ko so pospravljali, je prišel iz celice, hitro splezal po zidarskem odru, ki je postavljen, ko poslopje popravljajo, na streho in od tod skočil na streho sosedne vile. Pazniki so hitro šli za njim in ga prijeli. Čudno je, da se Perzić pri svojem begu ni nič poškodoval.

— **Strah v cerkvi.** V Mostu je te dni, ko je bila šolska maša z velikim ropotom pal utež cerkvene ure. Učenci so misleč, da se cerkev udira, se grozno prestrašili in bežali iz cerkve. Nesreča se ni nobena prigodila. V Mostu so ljudje sploh močno prestrašeni, od kar se je vlani bilo v zemljo pogreznilo več hiš

— **Vlak skočil s tiru.** Na železnici Robla-Balmaseda na Španjskem skočil je vlak s tiru. Devet oseb je bilo hudo poškodovanih.

— **Anarhisti v Barceloni.** Okrog Barcelone našli so v raznih krajih 14 bomb. Prebivalstvo je močno prestrašeno. Jako veliko jih je od strahu zbolelo.

— **Strašen potres** je bil na Japonskem. Porušil je mnogo mest in vasij Morje je prestopilo bregove in poplavilo cele pokrajine. Ljudje so bežali na gore. Nad 10.000 ljudij je mrtvih, na tisoče živine je poginilo.

— **Velik vihar** je tako poškodoval razstavno dvorano v Inomostu, da jo morajo za nekaj dni zapreti.

— **Pogorela je** na Ogerskem velika vas Kemetle. 25 hiš in mnogo gospodarskih poslopij je pogorelo. 3 osebe so se smrtnonevarno poškodovale. Škode je nad 50.000 gld.

— **»Napoleon I.« — je zopet oživel!** Minoli teden v torek zvečer so stražarji v Karlovcu opazili človeka, ki je vzbudil njih posebno pozornost Ustavili so ga in vprašali, kdo in od kodi je. Mož je odgovoril ponosno: „Jaz sem Napoleon I. Star sem 65 let. Siloma so me zadržavali v Stenjevcu, ker so hoteli preprečiti, da stopim na čelo svoji vojski 60 000 mož, ki me pričakuje med Varaždinom, Čakovcem in Kanižo". Umevno je, da so ubozega, oživelega „Napoleona I." spravili v — norišnico.

— **Strela.** V petek je na otoku Krku strela ubila jedno žensko, deset oseb pa poškodovala.

— **Sestradano dete.** V Allstadtu na Češkem sta 24letni delavec Lovrenc in njegova žena Ana Hrebisch svoje devetmesečno dete pustila stradati, da je umrlo.

— **Velikanske povodnji** so bile v več krajih v azijski in evropski Turčiji. Na stotine hiš je voda odnesla in po polju napravila grozno škode Cele čede na paši so pokončane.

— **Bivši avstrijski častnik — morilec in ropar?** Dne 8. maja t. l. našli so v San Francisku (Združene države Severne Amerike) umorjeno priletno vdovo Filomeno Langfeld. Morilec je pobral mnogo zlatnine in vrednostnih papirjev in zatem izginil Policija sumi, da je vdovo Langfeld umoril in oropal bivši c. in kr. avstro-ogerski častnik Josip Blanther. Ta mož se je o okupaciji Bosne in Hercegovine večkrat odlikoval, sosebno tedaj, ko so uporniki oblegali utrdbo Stolac v Hercegovini. Nj. Vel. cesar odlikoval je hrabrega častnika z raznimi redi. Blanther je pozneje ostavil vojaško službo, ter se izselil v Ameriko, kjer je postal, kakor trdi policija v San Francisku — morilec in ropar? Zares žalostna karijera, ako je Blanther res padel tako nizko. Policijski urad v San Franciskn izdal je to-le tiralnico: „Josip Blanther, rojen leta 1859., 5 čevljev $11^1/_2$ palcev visok, vitke rasti, zagorelega lica, rjavkestosivih očij, brazgetino na tankem nosu, belih zôb polnih ustnic, rjavih brk, ozkih nog, ravne hoje, kratkoviden, govori nemško v avstrijskem narečju, išče se, ker je na sumu, da je dne 8. maja t. l v San Francisku umoril in oropal Filomeno Langfeld. Blanther je bil pred kakimi desetimi leti višji poročnik v avstro-ogerski vojski. Pridobil si je več odlikovanj. Poslednjih deset let je bival v raznih mestih Združenih držav. — Raz rok umorjene ženske uzel je ropar 5 prstanov, vsi z dragocenimi kamenčki. — Prosimo, da se Blantherja pripre in o tem sporoči brzojavnim potom semkaj Policijski urad v San Francisku 15. maja 1896. — Ta policijski urad je pozneje še priobčil, da dobi oni, ki prime Blantherja, nagrado 1000 funtov šterlingov (10.000 gld. v zlatu.)

— **Zaradi detomorstva.** Dne 18. t. m. dospela je na Lloydovim parniku „Cleopatra“ služabnica Marija L., pristojna v Rifenberg, iz Aleksandrije v Trst. Tamošnji avstrijski konzul odposlal jo je okrožnemu sodišču v Gorici, ker je dekle na sumu, da je skrivaj porodilo in umorilo otroka.

— **Milenijske krone.** Finančno ministerstvo objavlja, da je ogerska vlada povodom tisočletnice dala nakovati jeden milijon „milenijskih kron“ in da je te posebne krone že stavila v splošni promet. Te krone so kovane tako-le: Na jedni strani je oprsna podoba cesarjeva s krono in plaščem sv. Štefana. Okolu podobe stoji napis: „Az czeréves Magyarország emlékére 1896“. Na isti strani je še napis „1 Korona“. Na drugi strani je vpodobljen vodja Arpad na konju. Obdaja ga skupina, ki simbolizuje prisvojitev — (slovanske) zemlje. Te „milenijske krone“ imajo v javnem prometu isto veljavo, kaker druge krone.

— **Ogerski magnat — kmetovalec.** Te dni je umrl na svojem posestvu poleg mesteca Garden Grew (Severna Amerika) nekdanji grof in ogerski magnat Ladislav Zichy, 66 let star. Zichy je leta 1870 gmotno popolnoma propadel in se izselil v Ameriko. Tam si je kupil nekoliko zemljišča v državi Jowa. Bil je marljiv kmetovalec. Ker se je bila prva njegova žena, rojena grofinja Ernestina Széchényi, še predno se je izselil, ločila od njega sodnijskim potom, oženil se je v Ameriki v drugič. Žena mu je bila hči preprostega posestnika domačina, ime ji je bilo Marija Knapp. Ta soproga mu je povila šest hčera, nekdanji magnat je živel srečno in zadovoljno v novem svetu. — V prvem svojem zakonu imel je jedno hčer in dva sina, koji seve ne pripoznavajo svojih sestric v Ameriki. Ti otroci iz prvega zakona so: grofica Irma ter grofa Andrej in Karol Zichy.

— **Popačeno poslopje.** Za avstrijsko delegacijo so v Budimpešti sezidali novo poslopje, ki je jako veliko veljalo. To poslopje, ki se pa rabi le vsaki dve leti jedenkrat, je pa tako popačeno, da skoraj ni za rabo. Znatno se bode moralo prezidati. Posebno zborovalna dvorana je pretesna. Čeh Kramař se je izrekel, da ko bi bili razpisali kako darilo, kako se delegacijsko poslopje ne sme zidati, bi bil njega graditelj dobil prvo darilo.

— **Obsojen na 187 let v ječo.** Kraljica-regentija španjska je te dni pomilostila roparja Romana Diaz Ilmeneza, ki je sedel že 18 let v madridski ječi. Diaz sme biti kraljici na tej milosti jako hvaležen, zakaj ko bi ga kraljica ne bila pomilostila, imel bi sedeti še celih 169 let v ječi — če bi namreč še toliko časa živel, ker so ga sodišča v Madridu, v Albaceti, v Sivilji in v Granadi zaradi raznih zločinov obsodila. Skupno na 187 let ječe.

Loterijske srečke.

V Lincu dne 20. junija t. l.: 2, 11, 41, 48, 18.
V Trstu dne 20. junija t. l.: 3, 49, 22, 11, 46.
V Pragi dne 24. junija t. l.: 35, 18, 43, 38, 7.

Tržne cene.

V Ljubljani dne 13. junija 1896. Pšenica gld. 8 — kr., rž gld. 7 — kr., ječmen gld. 6 — kr., oves gld. 7 — kr., ajda gld. 7 30 kr., proso gld. 6 — kr., turšica gld. 5 20 kr., leča gld. 11 — kr., grah gld. 12 — kr., fižol gld. 10 — kr. (Vse cene veljajo za 100 kgr.)

Krasni uzorci se pošiljajo zastonj in poštnine prosto na zasebne naročnike. Zelo obširne uzorčne knjige, kakor jih še ni bilo, dobe **krojači** nefrankovane. (19)

Blago za obleke.

Peruvien in **dosking** za visokočastito **duhovščino**, predpisano blago za **c. kr. uradniške uniforme**, za **veterance, požarne brambe, telovadce, livreje**, sukno za **biljarde** in **igralne mize, prevlake za vozove.** Največja zaloga štajerskega, koroškega in tirolskega **loden** za gospe in gospode po prvotnih tovarniških cenah in v takih izbirah, da jih 20kratna konkurenca ne zamore nadomestiti. Največja izbera ogrinal za **dame** v najmodnejših barvah, perilno blago, potne pléde od 4 do 14 gld.

Krojaške potrebščine (podvlaka, gumbe, šivanke, sukanec itd.) Vredno, pošteno, trpežno, čisto volneno sukneno blago in ne cene cunje, ki niti niso vredne **krojaškega dela**, priporoča:

JAN. STIKAROFSKY,

v Brnu (središče avstrijske suknene trgovine).

Največja zaloga sukna v vrednosti ½ milijona goldinarjev.

Pošilja se le po povzetji.

Svarilo! Agentje in krošnarji radi prodajajo svoje malovredno blago pod imenom „Stikarofsky“. Da se takim **sleparijam** v okom pride, javim, da tem ljudem sploh svojega blaga ne prodajam.

Louis Kuhne

mejnarodni zavod (10)
za zdravljenje brez lekov in operacij v Lipsiji.

Ustanovljen 10. oktobra 1883. leta, razširjen leta 1892.

Svet in pojasnila za vse bolezni, tudi pismeno, kolikor mogoče.

V zalogi Louis Kuhne, Lipsija, Flossplatz 24, je izšlo in je za dobiti od **založnika** proti pošiljatvi denarja ali po poštnem povzetji, kakor tudi skozi vse knjigarnice:

Louis Kuhne, Novo zdravilstvo. Učna knjiga in svetovalec za zdrave in bolne, 18. nemški natis (45.000) 486 strani, 8⁰ 1896. Cena 4 marke, vez. 5 mark. Izšlo je v 15 jezicih.

Louis Kuhne, Ali sem zdrav ali bolan? En poskus in svetovalec za vsacega. 13. nemški natis 1896. Cena 50 vinarjev. Izšlo v 9 jezicih.

Louis Kuhne, Otročja vzgoja. Varstveni klic na vse stariše, učenike in izgojitelje. Cena 50 vinarjev.

Louis Kuhne, Kolera, driska in enake bolezni, njih izvir, zdravljenje brez leka in ozdravljenje. Cena 50 vinarjev.

Louis Kuhne, Preiskavanje znamnjev na obrazu. Učna knjiga novega načina preiskavanja, lastna iznajdba. S veliko podobami. Cena 6 mark, eleg. vezano 7 mark.

Louis Kuhne, Naznanila ozdravljenja iz svoje skušnje. Brez zdravil in operacij s pojasnilom, 25. natis. Zastonj.

Kathreiner-
Kneippova sladna kava
je kot
primes k bobovi kavi
edino zdrava
kavina pijača.

Dobi se povsod, pol kile za 25 kr.

Svarilo! Zaradi ničvrednih ponarejenih izdelkov je treba paziti **na** izvirne zavoje z imenom:

Kathreiner

Odgovorni urednik: August Pucihar. — Tisk in založba: J. Blasnikovi nasledniki.